

נושא הפעילות

השתתפות בית הספר באתגר ארצי לאיתור מיני חיות בר בסביבת בית הספר.

הקדמה למורה

לרגל שבוע חיות הבר, מוזיאון הטבע מזמין את התלמידים למסע גילוי מרתק בסביבה הקרובה אליהם. לפעמים אנחנו כל כך עסוקים בחיי היומיום, שאנחנו שוכחים להסתכל סביבנו ולראות את עושר החיים המדהים שנמצא ממש מתחת לאף שלנו - בחצר בית הספר, בגינה הציבורית ואפילו בין אבני המדרכה.

אתגר חיות הבר בסביבת בית הספר נועד לעורר את הסקרנות הטבעית של התלמידים ולהזכיר לכולנו שהטבע לא נמצא רק בשמורות ובגנים לאומיים, אלא הוא חי ונושם בכל פינה בסביבתנו. דרך עיניהם הסקרניות של התלמידים נגלה יחד את המגוון העשיר של חיות הבר שמקיף אותנו: החל בלטאות המתחממות על האבנים, דרך הציפורים המקננות בעצים ועד לחרקים בין סדקי הבטון.

מטרות הפעילות

1. פיתוח יכולת התבוננות
2. הכרת בעלי החיים בסביבתנו הקרובה
3. ניתוח תוצאות והסקת מסקנות

שכבת גיל

חטיבת ביניים ותיכון

מושגים המוזכרים בפעילות

מאפייני קבוצות טקסונומיות: יונקים, זוחלים, עופות, פרוקי רגליים

מידע נוסף למורה

מערך הפעילות משלב התנסות מעשית בשטח בית הספר, וכולל דיווח נתונים באפליקציה של iNaturalist.

הרשמה: 23-27 בפברואר, 2025

לחצו כאן להירשם.

האתגר: במהלך כל חודש מרץ, 2025

בתום האתגר נגלה איזה בית ספר מצא ודיווח על מספר המינים הגבוה ביותר.

מערך זה יספק לכם את הכלים להוביל את תלמידיכם במסע התגלית הזה, שיעמיק את מודעותם למגוון המינים בסביבתם ויחזק את הקשר שלהם לנושאי שמירת טבע וקיימות. האתגר הוא פרויקט של מדע אזרחי, כלומר שיתוף הציבור הרחב במחקר המדעי. באמצעות מדע אזרחי, אנשים שאינם מדענים יכולים להשתתף בתהליך החקר המדעי. במסגרת אתגר חיות הבר בסביבת בית הספר, התלמידים יאתרו את מגוון חיות הבר בסביבתם. כל התצפיות נכנסות למאגר נתונים בינלאומי של iNaturalist, שבו משתמשים חוקרים לקידום מחקריהם, וכך תורמים התלמידים למדע. יחד נלמד לא רק לזהות ולתעד את המינים השונים, אלא גם להבין את החשיבות של כל יצור חי במארג החיים העירוני, ואת האחריות שלנו בשמירה עליו.

מהו מדע אזרחי? שיתוף הציבור הרחב במחקר המדעי.

שלבי האתגר	מה עושים?
1. הרשמה לאתגר 23-27 בפברואר	נרשמים בטופס כאן . תקבלו בחזרה קישור לפרויקט של בית הספר שלכם
2. שיעור הכנה בכיתה לקראת האתגר	מעבירים שיעור הכנה לתלמידים, הכולל הרשמה לאפליקציית iNaturalist והצטרפות דרך הקישור של בית הספר לפרויקט
3. איסוף תצפיות במהלך כל חודש מרץ	במהלך החודש תלמידים ידווחו על כמה שיותר תצפיות של חיות בר באמצעות האפליקציה
4. שיעור סיכום האתגר	שיעור סיכום של עיבוד הנתונים ושיחה על הממצאים, כולל השוואה לכלל התוצאות הארציות

שלב 1. הרשמה לאתגר

מלאו את [הטופס](#) ונצרף אתכם לאתגר. תדעו שההרשמה עברה בהצלחה כשתקבלו מאיתנו קישור להצטרפות לפרויקט. סמל בית הספר שלכם ייצג אתכם באתגר מול בתי הספר האחרים. ההרשמה מסתיימת ב-27 בפברואר, 2025. האתגר ייערך במהלך כל חודש מרץ 2025, וכולל תיעוד של כמה שיותר מינים על ידי בית הספר שלכם. זהות בית הספר הזוכה (שיתעד הכי הרבה מינים שונים של חיות בר) תפורסם בתום ניתוח הנתונים.

שלב 2. שיעור הכנה לאתגר, כולל הרשמה לאפליקציה

הורידו מהאתר את קובץ שיעור ההכנה לכיתה, הכולל מצגת, ומציג את משמעות האתגר וחשיבותו ואת דרך השימוש באפליקציית iNaturalist לדיווח על תצפיות על חיות בר. חלק משיעור ההכנה כולל הורדה של האפליקציה של iNaturalist (בחנות האפליקציות) והרשמה עם שם משתמש וסיסמה. לאחר ההרשמה שלחו להם את הקישור להצטרפות לפרויקט, שקיבלתם מאיתנו. כחלק משיעור ההכנה מומלץ לצאת לחצר בית הספר ולהתנסות בדיווחי תצפית באפליקציה.

שלב 3. איסוף תצפיות באפליקציה

במהלך כל חודש מרץ 2025, התלמידים יתעדו חיות בר באמצעות האפליקציה. המטרה היא לתעד כמה שיותר מינים במהלך החודש על ידי הרשומים לפרויקט הבית ספרי שלכם.

הימנעו מלדווח על מינים מבויתים: חיות בר אינן חיות מחמד ואינן חיות משק.

חרקים הם כן חיות בר!

טיפים לניצחון: תחשבו בקטן! חפשו בעלי חיים קטנים, שסביר שאנחנו מפספסים ביום-יום. התבוננו בגזעי עצים, בסדקים בקיר, חפרו באדמה, התיישבו בשדה פורח!

שלב 4. שיעור סיכום האתגר

כסיכום לאתגר, נתבונן בנתונים שדווחו על ידי כל המשתתפים וכן בפרויקט הבית ספרי שלנו, ונדון:

- ← אילו מינים דווחו הכי הרבה פעמים? אילו מינים הפתיעו אתכם בנוכחותם? מדוע?
- ← כיצד השתנתה ההתבוננות שלכם לאורך האתגר?
- ← איזה אזור גיליתם שהיה הכי עשיר במינים? האם יש לכם השערה מדוע? כיצד אפשר להעלות את מספר המינים בסביבת בית הספר? (לדוגמה, טיפוח מינים צמחים מקומיים שימשכו חרקים ומאביקים)
- ← נערוך השוואה בין אזורים מופרעים לפחות מופרעים: האם היו שינויים במספר התצפיות לאורך היום?
- ← אילו מינים/קבוצות בעלי חיים מצאנו בשעות האור ואילו בשעות החושך?
- ← האם גיליתם הרבה עופות פולשים? עופות פולשים הם מיני עופות שתחום תפוצתם הורחב באמצעות האדם, והם משגשים בבית בגידול החדש, על חשבון המינים מקומיים.
- ← האם מצאתם מעט יונקים? ברגע שהוצאנו יונקים מבויתים מרשימת התצפיות שלנו, לא נותרנו עם מספר גבוה של מיני יונקים החיים בקרבת יישובים. קיפודים, לדוגמה, הם פעילי לילה, המשתדלים להסתתר בצמחייה מפני חתולים וכלבים.
- ← האם מצאתם זוחלים? גם מספר הזוחלים החיים בסביבה העירונית הולך וקטן. צבים, למשל, יש פחות מפעם בשל אובדן בית גידול.

מגלים את הטבע סביבנו

מערך פעילות: לקראת אתגר חיות הבר בסביבת בית הספר

- ← מינים מקומיים: תנים וחזירי בר הם דוגמה למין מתפרץ. מין מתפרץ הוא מין מקומי שהאוכלוסייה שלו גדלה בהרבה מעבר ליכולת הנשיאה הטבעי של שטח המחיה, בעיקר בשל השפעת האדם, המספק מזון, אתרי מסתור ועוד. ככל שבני האדם מתפרשים ובונים עוד ועוד אזורים עירוניים, כך גדל החיכוך בינינו ובין בעלי החיים הללו, המרוויחים מקרבתנו.
- ← האם גיליתם נוכחות גבוהה של פרוקי רגליים? פרוקי רגליים (ביניהם עכבישים וחרקים) הם קבוצת בעלי החיים הכי מוצלחת והכי נפוצה ומגוונת. על פי סוג פרוקי הרגליים, חוקרים יכולים ללמוד על אופי בית הגידול!

בתום ניתוח הנתונים נודיע על בית הספר הזוכה באתגר. 20 תלמידים יזכו להגיע לסיור מודרך במוזיאון הטבע ע"ש שטיינהרדט ללא תשלום. אפשר יהיה להוסיף תלמידים נוספים בתשלום קבוצתי מוזל.

בהצלחה!